

ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดย
นายไพโรจน์ ไพบูลย์โรจน์รุ่ง
ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
ตำแหน่งเลขที่ 500
กลุ่มงานสิ่งแวดล้อม

เพื่อขอประเมินผลงาน
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ 500
กลุ่มงานสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดย

นายไพโรจน์ ไพบูลย์โรจน์รุ่ง
ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
ตำแหน่งเลขที่ 500
กลุ่มงานสิ่งแวดล้อม

เพื่อขอประเมินผลงาน

แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
ตำแหน่งเลขที่ 500
กลุ่มงานสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	1
1. ข้อเสนอแนวคิดในการพัฒนาตนเองในการดำรงตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ	1
2. ข้อเสนอแนวคิดในการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3
3. ข้อเสนอแนวคิดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4
1. หลักการและเหตุผล	3
2. บทวิเคราะห์/แนวคิด/ข้อเสนอแนะ	5
3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	7
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	8

สารบัญตาราง

เรื่อง

หน้า

ตารางที่ 1 เจ้าหน้าที่ของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี

6

ข้อเสนอแนวความคิด/วิธีการพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ นายไพโรจน์ ไพบูลย์โรจน์รุ่ง

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 500

สำนัก/ศูนย์/สำนักงาน สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี

เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ข้อเสนอแนวคิดในการพัฒนาตนเองในการดำรงตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

ผู้ขอรับการประเมินได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด , แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด , การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน , ตัวชี้วัดจังหวัด และการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งจากโครงการของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และดำเนินโครงการร่วมกับหน่วยงานอื่น พบว่าตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ซึ่งหากการดำเนินงานใดไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน การดำเนินงานก็จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผู้ขอรับการประเมินจึงมีแนวคิดในการนำการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน มาใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ ดังนี้

1. ผู้ขอรับการประเมิน จะมีการสำรวจความพึงพอใจของผู้มาขอรับบริการ เช่น ขอข้อมูลสิ่งแวดล้อม , ปกษาข้อกฎหมายและเรื่องร้องเรียน เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

2. ผู้ขอรับการประเมิน จะนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมการประชุม , อบรม , สัมมนา และการค้นคว้าความรู้สมัยใหม่ (หนังสือ , วารสารวิชาการ และทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น) มาประยุกต์ใช้ในการทำงานตำแหน่งนักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

3. ผู้ขอรับการประเมิน จะเสนอโครงการด้านสิ่งแวดล้อมต่อหน่วยงานราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ , สถาบันการศึกษา , เอกชน และประชาชน ในการดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนวคิดในการพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการดำเนินงานในพื้นที่ระดับจังหวัด จึงมีหน้าที่ในการดำเนินงานด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ด้าน อาทิ เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด , การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด , การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งการดำเนินงานส่วนใหญ่ จะเป็นการประสานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ (ระดับจังหวัด , ระดับภาค และระดับประเทศ) , สถาบันการศึกษา , ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะภาคประชาชนซึ่งในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญในการดำเนินโครงการในพื้นที่ ตามมาตรา 67 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์กรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

ผู้ขอรับการประเมินจึงเห็นควรให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อให้การจัดทำแผนตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะทำให้การทำโครงการด้านสิ่งแวดล้อมได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ และแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาเป็นเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความโปร่งใสและเป็นธรรม ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

1. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปฏิบัติงานในบทบาทผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่จังหวัด จึงต้องรับบทบาทในการประสานงาน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ จัดทำแผนงาน/โครงการ และติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด ทส. ในพื้นที่จังหวัด รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงานไปยังสำนักงานปลัดกระทรวงฯ และกรมที่เกี่ยวข้อง ผู้ขอรับการประเมินสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานสิ่งแวดล้อม เข้ารับการอบรมการเขียนแผน และโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านแผน ในขณะที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่มีเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

2. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด ซึ่งปัญหาเรื่องร้องเรียนมักจะมีความเกี่ยวข้องกับ

หน่วยงานหลายหน่วยงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ผู้ขอรับการประเมินจะประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้วยดี เพื่อให้เกิดความสัมพันธอันดีระหว่างหน่วยงานในการแก้ไขปัญหา และในขณะเดียวกันจะสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ของกลุ่มงานสิ่งแวดล้อมเข้ารับการอบรมกฎหมายสิ่งแวดล้อม , การตรวจสอบแหล่งมลพิษ เป็นต้น รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ข้อเสนอแนวคิดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประสบการณ์การทำงานด้านสิ่งแวดล้อมของผู้ขอรับการประเมินพบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับ เพื่อให้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดูแล ป้องกัน อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ และควรส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การแก้ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความโปร่งใสและเป็นธรรม โดยหลักการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นหลักการที่อารยประเทศนิยมใช้กันในปัจจุบัน

1. หลักการและเหตุผล

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกๆ ฝ่าย

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการนั้น International Association for Public Participation ได้แบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การเกี่ยวข้อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูลความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย เป็นต้น

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ เป็นต้น

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ โครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด เป็นต้น

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับและหลายวิธี ซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย

การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่เพียงเฉพาะด้านการเมืองการปกครองเท่านั้น ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม รัฐได้ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จากเดิมให้รัฐต้องมีหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติโดยตรง เปลี่ยนเป็นการกำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งการที่จะประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้รัฐต้องส่งเสริมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน และในขณะเดียวกันต้องนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับความรู้สมัยใหม่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ในการตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ดูแล การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและการติดตามตรวจสอบสถานการณ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องด้วยสำนักงานฯ มีบุคลากรอย่างจำกัด แต่ปริมาณงานเพิ่มขึ้นในทุกปี ในขณะที่รัฐมีนโยบายลดจำนวนข้าราชการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จ การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานราชการและภาคประชาชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. บทวิเคราะห์/แนวคิด/ข้อเสนอแนะ

2.1 บทวิเคราะห์

ปัจจุบันปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความรุนแรงและความหลากหลายของปัญหามากขึ้น และการเกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเรื่องหนึ่งๆ มีความซับซ้อน และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับในการดำเนินการ ซึ่งผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในแต่ละฉบับส่วนใหญ่จะอยู่คนละหน่วยงาน ทำให้การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องมีการประสานระหว่างหน่วยงานราชการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาประสบผลสำเร็จและเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ในปัจจุบันรัฐได้กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์กรบริหารส่วนตำบล , เทศบาลตำบล , เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร) และเขตบริหารราชการพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ในหลายๆ ด้าน ซึ่งรวมทั้งด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนแจ้งเรื่องร้องเรียน เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะไม่มีความพร้อมในการดำเนินการเรื่องร้องเรียน เนื่องจาก ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม , ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ในการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม (เครื่องตรวจวัดความดังเสียง , เครื่องตรวจวัดคุณภาพน้ำ เป็นต้น) , เจ้าหน้าที่ไม่มีชำนาญในการเก็บตัวอย่างน้ำ และการที่ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ทำให้ประชาชนผู้เดือดร้อนแจ้งเรื่องร้องเรียนมายังหน่วยงานระดับจังหวัด

และระดับประเทศ เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด , สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และกรมควบคุมมลพิษ เป็นต้น เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินการของประชาชน และหากว่าประชาชนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น จะช่วยให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ความพร้อมของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ
2. การประสานระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
3. ระบบอุปถัมภ์และผู้กว้างขวางในชุมชน
4. ลักษณะปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความซับซ้อน
5. ความชำนาญการในการใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 แนวคิด

จังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองเกษตรกรรม ทำให้มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างน้อย ปัญหาเรื่องร้องเรียนที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรีดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาการบุกรุกทรัพยากรป่าไม้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงสถิติการร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พ.ศ.	จำนวนการร้องเรียน (ครั้ง)						จำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมด (ครั้ง)
	น้ำ	อากาศ	เสียง	กลิ่น	สัตว์ป่า	ป่าไม้	
2549	4	1		2	-	32	39
2550	2	-	1	-	-	23	26
2551	3	1	-	-	-	15	19
2552	2	2	-	1	-	24	29
2553	2	3	-	3	-	27	35

ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2553

ในกรณีเรื่องร้องเรียนด้านสิ่งแวดล้อมของจังหวัดจันทบุรีส่วนใหญ่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยเฉพาะโรงงานแปรงมันและลานมันที่ตั้งอยู่ที่อำเภอสอยดาวและอำเภอโป่งน้ำร้อน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี ทำให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรีทราบเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเมื่อเวลาผ่านไปช่วงเวลานานแล้ว จึงมีผลต่อการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน เช่น ปัญหาการเก็บตัวอย่างน้ำ เนื่องจากน้ำเสียได้มีการไหลไปแล้ว และการที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรีไม่มีเครื่องมือเก็บตัวอย่างน้ำ จึงต้องประสานไปที่สำนักงานสิ่งแวดล้อม

ภาคที่ 13 (ชลบุรี) ให้มาช่วยเก็บตัวอย่างน้ำและนำไปวิเคราะห์คุณภาพน้ำทำให้ต้องเสียเวลาในการดำเนินการ แต่หากจังหวัดจันทบุรีมีเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยภาครัฐจะต้องเตรียมความพร้อมให้เครือข่ายภาคประชาชนฯ เช่น มีการอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และขณะเดียวกันจะต้องพัฒนาหน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

2.3 ข้อเสนอแนะ

1. จัดหาเครื่องมือในการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดจันทบุรี เช่น เครื่องตรวจวัดระดับความดังเสียง , เครื่องมือเก็บตัวอย่างน้ำ และเครื่องมือตรวจวัดคุณภาพน้ำภาคสนาม

2. จัดอบรมให้ความรู้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม และฝึกการใช้เครื่องมือตรวจวัดคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และความดังเสียง เป็นต้น โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านสิ่งแวดล้อม และสถานที่ฝึกอบรมควรเป็นสถานที่เงียบสงบ และห่างไกลชุมชนพอสมควร เช่น ศูนย์วิจัยและฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. จัดตั้งเครือข่ายในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ประกอบด้วย ประชาชน , สถานประกอบการ , สถาบันการศึกษา และหน่วยงานราชการ) โดยในเบื้องต้นนำเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมภาคประชาชนที่มีอยู่แล้วภายในจังหวัด เช่น สมาชิกอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน มาเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และขยายเพิ่มในกลุ่มอื่นๆ ต่อไป

4. จัดอบรมให้ความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม การตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างง่าย และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต่อเครือข่ายในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. กำหนดให้หน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบเรื่องร้องเรียน ทำการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

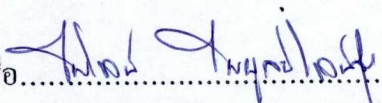
2. ความร่วมมือจากภาคประชาชนในการแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประสบผลสำเร็จและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจในการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อย่างน้อยร้อยละ 80
2. เครือข่ายในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 1 เครือข่าย
3. เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 80 มีความรู้เพิ่มขึ้น
4. เครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เข้ารับการ
ฝึกอบรมร้อยละ 80 มีความรู้เพิ่มขึ้น

ลงชื่อ.....

(นายไพโรจน์ ไพบูลย์โรจน์รุ่ง)

ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ

ผู้เสนอแนวคิด

